

Nystartet murerarbejdsmand, 35 år:

Jeg føler mig godt tilpas

- Jeg er rigtig glad for arbejdet. Jeg glæder mig til at begynde på murerarbejdsuddannelsen, siger 35-årige Sebastian Grevy

Mureren

Medlemsblad for Landsklubben for murere, stenhuggere og stukkatørsvende samt Murerarbejdsmandenes landsbrancheklub.

Nr. 6/2022 • 28. årgang • december 2022

3F

Mureren

er et fagblad for Landsklubben for murere, stenhuggere og stukkatører samt Murerarbejdsmandenes Landsbrancheklub.

Bladet udgives seks gange årligt. Næste nummer udkommer i februar 2023. Sidste frist for indlevering af stof til næste nummer er den 13. januar.

Stof der ønskes optaget i Mureren skal sendes til: Fagsagen
- Den faglige PR-service
Alleen 7 A, 4180 Sorø
Tlf. 22 995 375
soren@fagsagen.dk

Stof der indsendes til bladet skal være forsynet med afsendernavn og adresse.

Redaktion
Morten Rasmussen
(ansvarshavende)
Søren Dam Nielsen

Tekst
Fagsagen
Tlf. 22 995 375

Layout
Michael Blomsterberg,
Fingerprint reklame
www.fingerprint.dk
Tlf. 23 838 420

Tryk
Jørn Thomsen Elbo, Kolding

ISSN 1395-9980
ISSN 2446-4023
(elektronisk udgave)

Mureren er FSC-certificeret og SvaneMærket.

Følg med på murerfagets egen hjemmeside:
www.3f-murer.dk

Find murerfaget på facebook

Søg på: @murerne

... lige nu

OK23

SKAL SÆTTES I GANG

Fælles for de mange østarbejdere, der laver skalmure i Nordsjælland er, at de ikke har svendebrev og altid er underbetalt

Af Per Nielsen, formand for Murerklubben i Nordsjælland

I Nordsjælland er der stadig gang i byggepladserne, trods megen snak om krise. Vi har nærmest hele tiden alle svende i arbejde.

De fleste arbejdsgivere, vi taler med, kan se godt ind i 2023 med ordrebogen fyldt op, og det er både store og små byggepladser.

Det betyder, at vi er optimistiske mht. at se murerne godt beskæftiget i den nærmeste fremtid.

Mange østarbejdere

Vi oplever dog rigtig mange østarbejdere på stort set alle pladser, og de er kommet rigtig meget ind på skalmursopgaver. Det er med meget svingende kvalitet, og vi oplever meget arbejde, som aldrig ville være blevet godkendt, hvis det havde været danske svende.

Fælles er dog at de ikke har svendebrev og altid er underbetalt.

Det er en udvikling der ikke er taget af i styrke, og der er heller ikke udsigt til, at det bliver en mindre byrde at beskytte vores overenskomster i fremtiden.

Dumping sluger arbejdstiden

Da jeg for 11 år siden startede som faglig konsulent i 3F, brugte jeg al min tid på medlemmerne, løntjek, opmålinger, akkordaftaler og diverse faglige sager.

I dag bruger jeg bruger jeg i gennemsnit 50 procent af min tid på sager med østarbejdere (som ikke er medlemmer).

De bliver underbetalt og snydt, så vandet driver. Det er alt for nemt at misbruge reglerne og konsekvenserne er forsvindende små.

Utilstrækkelige værktøjer

Som vi ser det i Murerklubben i Nordsjælland, er de nuværende muligheder for at sikre, at arbejdet bliver udført efter overenskomsten, ikke tilstrækkelige.

Fordi det er en nedadgående udvikling, betragter vi det som et emne, der ikke kan udskydes.

Det er noget, som vi gerne ser bliver løst i OK23, og som vi er villige til at gå hele vejen for at få.

Vi har svært ved at se et overenskomstresultat uden:

- Fuldt kædeansvar
- Markant forbedring af mindsteløn
- Prisløstigninger svarende til inflationen som minimum
- Tolkeforpligtelser til firmaer, der vælger at bruge udenlandsk arbejdskraft.

Gå hårdt til arbejdsgiverne

OK23 skulle gerne være året, hvor vi gik hårdt nok til arbejdsgiverne, til at de må bekende kulør og melde ud, hvis udenlandsk arbejdskraft er et felt, der slet ikke skal berøres i deres optik.

Vi kan dårligt forestille os et tilbud til forhandling uden indrømmelser på udenlandsk arbejdskraft, som vi ville kunne stemme for, og den indgangsvinkel forventer vi at der bliver taget med ind til forhandlingerne.

Per Nielsen løber marathon i Washington og er nu klar til det, der kan blive marathonforhandlinger om OK23.

Ikke kun til jul:

Kenny Bech Bruun fejrer sin femteplads ved Worldskills.

Flot femteplads til flisemurer

Med medalje for veludført arbejde og en fornem femteplads med hjem i bagagen, var det en glad og tilfreds Kenny Bech Bruun, der vendte hjem til Danmark fra World Skills for flisemurere i Bolzano i Italien. Flere års forberedelse lå forud, bl.a. tre danmarksmesterskaber, en tredjeplads ved det uofficielle EM i Augsburg og et gevaldigt læs træningstimer. Stort tillykke til Kenny Bech Bruun, som kan være stolt af sin præstation.

Med lyskæder kan murerne se, hvad de laver - det kan ende med at blive kønt

Rulle lyskæderne ud - og smide dem op på murbinderne - og så af sted med murske og sten. En smart måde at få lys over land på - ikke kun ved juletid, beretter murerarbejdsmand Jes Jepsen fra udkanten af Odense.

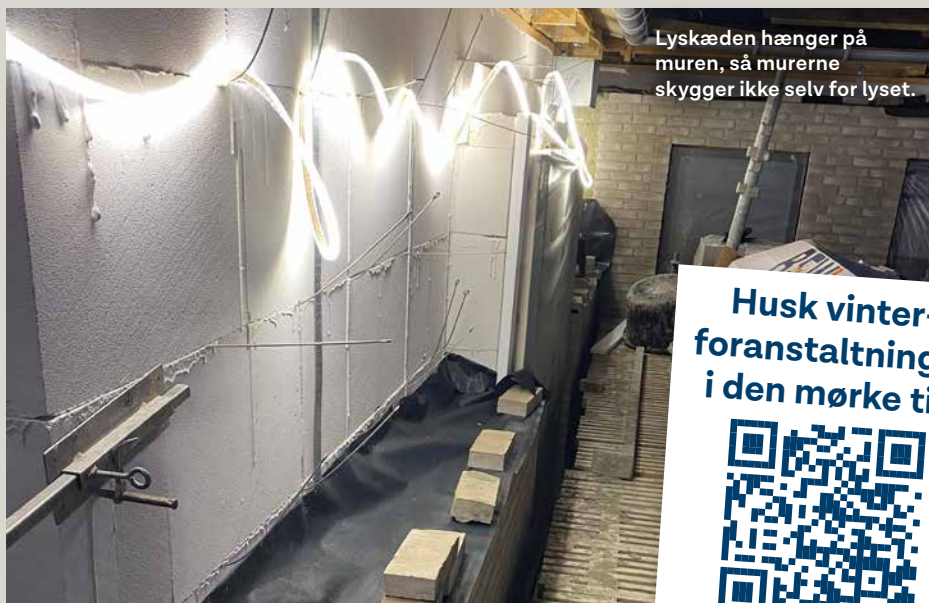
- Lyskæderne er nemmere end at kravle i stilladserne med lamper og ledninger. Murerne kan nemt flytte lyskæden en binder op eller ned. Og

man har ikke så mange kabler, der ligger på stilladserne, siger han.

Murer Henrik Østergaard Nielsen er glad:

- Nu får vi lyset direkte ned på muren. Med lamper på stilladset skygger vi for os selv. Det bruger heller ikke så meget strøm.

Det er første gang, sjakket benytter lyskablet, men ikke sidste.

Lyskæden hænger på muren, så murerne skygger ikke selv for lyset.

Husk vinterforanstaltninger i den mørke tid

“Grønt mindset” efterlyses:

Grøn omstilling kalder på nye kompetencer

Flere skal kunne finde veje til at sænke energiforbruget på byggepladsen, lave livs-cyklus-analyser eller optimere sorteringen af affald, så mere kan gå til genbrug. Der er med et udtryk fra en ny COWI-analyse brug for, at faglærte og ufaglærte i byggefagene udvikler et fælles “grønt mindset”, hvis den grønne omstilling skal ske under optimale betingelser. Der er også behov for, at flere bliver fortrolige med den digitale del af den moderne byggeplads,

fortæller Byggeriets Uddannelser på deres hjemmeside. Det grønne mindset skal fremmes ved hjælp af både uddannelse og efteruddannelse.

Byggeriets Uddannelser er i gang med at revidere efteruddannelserne, så de matcher de krav, der opstår som følge af den grønne omstilling, oplyser Jens Kirkegaard, uddannelseskonsulent i 3F Byggegruppen. Bl.a. er et nyt AMU-kursus om livs-cyklus-vurdering på træpperne.

Klar til digitale og grønne kompetencer?

Tjek kataloget for Master Skills efteruddannelse i uge 5 og 6 her:

Synlige OK23-krav i gadebilledet

Murere og andre fag på gaden i Århus, Randers, Herning og Esbjerg – som opfølgning på OK23-demonstration i Aalborg i april

Ingen skal være i tvivl om, at murerne mener, hvad de siger, når de sætter sig om bordet ved de kommende overenskomstforhandlinger - og at forhandlerne stiller krav til arbejdsvilkårene på vegne af tusindvis af medlemmer. Derfor går murere over alt i landet på gaderne i øjeblikket for at være synlige og vise deres opbakning.

Det begyndte i Aalborg i april - og demonstrationerne har siden spredt sig ned gennem Jylland. Senere vil

der også blive demonstreret i andre landsdele.

I Esbjerg samledes murere, stilladsarbejdere og andre for at demonstrere i begyndelsen af november. Sidst i oktober gik murere og andre byggearbejdere gennem Århus' gader med flag og bannere.

Vi er her

- Vi vil vise, at vi er her, og at vi har nogle krav til vores løn- og

arbejdsvilkår, fortæller Brian Basse Larsen, der arrangerede demonstrationen i Århus. Til daglig er han opmåler.

Demonstranterne gik fra Århus H, ned gennem gågaden og forbi domkirken. De sluttede af med et måltid mad.

Hele vejen igennem Jylland har demonstranterne gentaget de samme to krav: højere mindsteløn og mindre nedslidning.

- Vores pensionsalder stiger og stiger. Hvis den skal det, så må man kompensere andre steder. Derfor kræver vi nedsat arbejdstid. Højere mindsteløn har vi kæmpet for i flere år. Hvis der fortsat kommer billig udenlandsk arbejdskraft ind, så kan vi ikke blive ved med at stå imod, når vi selv minimum går til 200 kr. i timen, siger Brian Basse Larsen.

Han understreger, at kravene er det, man hører ude på byggepladserne. Det er ikke noget, demonstranterne har fundet på.

Se video fra nogle af demonstrationerne på Facebook - søg på [@murerne](#)

Murere til demonstration

Du må selv tage teten

- der er ikke andre, der gør det

Unge nordsjællandske murere er med til at planlægge demonstrationer op til OK23.

Det er livet at være murer, synes både Chastine Hald på 23 og Mathias Sejling på 28 år. Men de er under pres. Både fra det stigende antal udenlandske arbejdstagere, der skalmurer mere end nogensinde før. Og fra de vilkår, de må arbejde under, som nok er blevet bedre. Men som fortsat giver kropslige gener og skavanker, som gør det svært at holde til at blive på arbejdsmarkedet indtil pensionen.

På banen

Der skal forbedringer til, og de kommer ikke af sig selv. Hævet mindsteløn og nedsat arbejdstid med fuld lønkompensation er en god begyndelse. Og kædeansvar. Derfor har de begge meldt sig på banen til at arrangere demonstrationer og andre synliggende tiltag i landsklubbens aktivitetsudvalg.

- Mit arbejdsliv kan blive fucked, hvis ikke vi gør noget. Det nytter

ikke noget at læne sig tilbage og håbe, at der nok er nogle andre, der gør noget. Derudover synes jeg det er fantastiske mennesker, der er med ude og demonstrere, siger Chastine Hald.

Mathias Sejling bakker op:

- Hvis ikke du selv tager teten, sker der ikke noget - der er sgu ikke andre, der gør det. Der er flere og flere tendenser i forhold til udenlandsk arbejdskraft og snydefirmaer, som prøver at omgå reglerne. Jeg havde ellers håbet, det gik den anden vej, siger han. Derfor er det op med fanerne.

Små faglige slag duer også

Ikke alle har tid, lyst og overskud til den store indsats Chastine Hald og Mathias Sejling lægger i det faglige arbejde. Mindre kan dog også gøre det - og det er også vigtigt, fastslår Mathias Sejling.

- Der er nogle, der hellere vælger at bruge fritid på familie og venner. Jeg er med på, at ikke alle kan være ildsjæle. Men det er ret vigtigt, at man fx tager med til en

generalforsamling og fortæller om sin hverdag. Man kan godt tage med til nogle af de store ting, påpeger han.

Fællesskabet er fedt

Men går man med faglig ild i maven, så er det bare om at springe ud i det. At være fagligt aktiv giver meget andet igen end indflydelse:

- Det fællesskab, vi fx har i murerbestyrelsen i Nordsjælland, er en fed følelse. Og det netværk, du får ved at være aktiv er rigtig fedt at have inden for vores branche. Men det er ikke kun nye kolleger, du får. Det er også venner og gode kammeratskaber, siger Mathias Sejling.

Vi er gode i Nordsjælland

De er i fuld gang med planlægningen:

- Vi har talt om at lave demonstrationer på samme dato både i Jylland og i Helsingør. - vi kom sgu til at love, at vi godt kan stable en demonstration på benene, griner Chastine Hald.

- Vi vil gerne vise de andre, hvor gode vi er til at få kollegerne med her i Nordsjælland. Vi har stort set 100 procents organisering blandt lærlingene - og der er en del unge, tilføjer hun.

Chastine Hald i demonstration med 3F Ungdom.

Mathias Sejling med rød fagforeningsfane.

Undervisning på erhvervsskoler bør være tidssvarende - og det kan ud over en smartmover fx også indebære en murerarbejdsmand

Murerskolerne bør have værkstedsassistenter

Det er en forkert vej at gå, når murerskoler sparer værkstedsassistenterne væk

Der skal være murerarbejdsmand på erhvervsskolerne, så murerlærlingene lærer, at et sjak rummer både murere og murerarbejdsmand, lød et forslag på murerarbejdsmandenes landsbranchemøde i oktober.

Forslaget kom frem, fordi murerarbejdsmandene har en oplevelse af, at de stadig hyppigere bliver valgt fra i murersjakkene.

Det skal være en selvfølge, at muremesteren anviser en murerarbejdsmand til murersjakket. Det

kan det blive, hvis det er en gennemgående oplevelse fra første dag på mureruddannelsen, at murerarbejdsmanden hører hjemme i sjakket. Som en deltager bemærkede, så bliver murerlærlingene i dag uddannet til selvoppas.

Ansæt en værkstedsassistent

- Jeg er ikke enig i, at lærlinge uddannes til selvoppas, siger Jacob Scavenius, næstformand i Det murerfaglige Fællesudvalg, som står for at tilrettelægge indholdet

i mureruddannelsen, i en kommentar over telefonen. Han peger på, at erhvervsskolerne traditionelt har haft værkstedsassistenter ansat - hvilket ligger tæt op af en murerarbejdsmand. Imidlertid har nogle skoler sparet assistenten væk.

- I det fællesfaglige udvalg taler vi for, at der skal være en værkstedsassistent. Jeg kunne godt tænke mig, at værkstedsassistenten var til stede hele tiden. Men det har vi ikke indflydelse på. Nogle gange ender det med, at faglæreren skal køre mørtel ind. Det duer ikke, det går ud over uddannelsen. Faglæreren skal kunne koncentrere sig om det faglige, siger Jacob Scavenius.

Flere murerarbejdsmand i sjakkene

Derudover er det forkert at pålægge erhvervsuddannelserne et ansvar for, om sjakkene har en

Timelønnede murerarbejdsmand? - Gå til din afdeling

Nogle steder ser man arbejdsfolk hyret ind til at passe op på timeløn, oplyser Morten Petersen, formand for murerarbejdsmandenes klub i Aarhus. De steder forsvinder murerarbejdsmandsarbejdet som akkordarbejde. Det bør man henvende sig i sin afdeling om.

murerarbejdsmand med, mener Jacob Scavenius. Det ansvar hører hjemme i firmaerne, og det er både mestre og svende, der skal løfte det, slår han fast.

- I det faglige fællesudvalg er vi helt enige om, at der skal flere murerarbejdsmænd ud i sjakkene. Vi ved, der er meget selvoppas. Vi arbejder med at opfordre firmaerne til at benytte murerarbejdsmænd, og vi gør en helt særlig indsats for at løfte murerarbejdsmandsuddannelsen, bemærker Jacob Scavenius.

Retten til eget arbejde

En måde at gå imod tendensen til selvoppas på er at sikre, at murerarbejdsmænd har ret til eget arbejde. Det kan imidlertid kun lade sig gøre, hvis det kræver en uddannelse at blive murerarbejdsmand.

Dilemma:

Delakkorder vinder frem

Murerarbejdsmanden må lave sin egen akkordering, når han skal passe sjak op, som går på hver deres delakkord

Hvad gør man som murerarbejdsmand, hvis man kommer ud for at passe to sjak op, som har hver sin akkord fra hver sin platform. Den slags akkorder burde slet ikke eksistere, men de bliver mere og mere almindelige. Hvis det ene sjak lægger 1.500 sten om dagen og det andet 600, betaler de ikke det samme til murerarbejdsmanden – i det tilfælde, at murerarbejdsmanden får en procentdel af murerens akkord.

En farbar løsning er, at murerarbejdsmanden laver sin egen akkord. Dvs. at murerarbejdsmanden laver en omfangsaftale på to platforme plus et bemandingskrav om, at der skal være fire arbejdende svende samt svendeafsnitstillæg.

VIPPESLUSE NULSTILLER NEDSTYRTNINGSFARE

Med en vippesluse behøver man ikke tage rækværk af stilladset eller tage faldsikringsudstyr på, når man skal sætte materialer af

I løbet af et års tid har Haki solgt 50 vippesluser i Danmark. På murerarbejdsmændenes landsbranchemøde lavede Haki en demonstration af vippeslusen, og deltagerne fik dermed lejlighed til at tage vippeslusen i øjesyn.

Åbent og spærret

Vippeslusen er udviklet som et alternativ til at fjerne rækværk på stilladset, når man skal sætte materialer af. Når man vipper slusen den ene vej, opstår der en åbning udadtil, så man kan stille materialerne ved hjælp af fx en teleskoplæsser. Til gengæld er der spærret af indefra, så de, der færdes på stilladset, ikke kan dratte ned. Når materialerne er placeret, vipper man slusen tilbage igen. Dermed lukker man udadtil, men åbner for adgangen til materialerne.

Sikring mod nedstyrtning

Haki har fabrikeret vippeslusen, fordi Arbejdstilsynet har fastslået, at man ikke må fjerne rækværk, med mindre

man er sikret mod nedstyrtning på anden vis. Det kan man være ved at iklæde sig faldsikringsudstyr. Eller ved at benytte vippeslusen. Mange vil nok mene, at vippeslusen i det spil er et attraktivt alternativ.

Godt initiativ

Alt i alt vendte murerarbejdsmændene tomten op for initiativet med at udvikle vippeslusen. Men repræsentanterne fra Haki kunne tage klogere hjem efter murerarbejdsmændenes besigtigelse af og kommentarer til vippeslusen. Bl.a. blev der gjort opmærksom på, at slusen skal være nem at flytte, og at vippeslusen ikke er optimal i forhold til den måde, mange i dag bruger kurven på teleskoplæsseren på. Med vippesluse er det nødvendigt at sætte kurven af på stilladset, hvilket ikke vakte stor begejstring blandt murerarbejdsmændene.

Flere pegede også på, at der findes gangbare alternativer, såsom kran, hejs eller materialetårn.

Mange var henne og vippe med vippeslusen, da den blev fremvist på murerarbejdsmændenes landsbranchemøde.

“Det bliver dejligt at kunne sige, at man har taget en uddannelse”

35-årige Sebastian Grevy begynder på murerarbejdsmandsuddannelsen til februar

Efter en halv sømandsuddannelse og job som bl.a. vinduespudser, kloakarbejder og inden for nedrivning begyndte Sebastian Grevy som murerarbejdsmand hos murermester Jimmy Jacobsen i Køge.

- Jeg var dårligt nok startet, før Jimmy foreslog mig at tage murerarbejdsmandsuddannelsen, fortæller Sebastian Grevy.

Godt at bruge kroppen

Han er glad for at være havnet i stillingen som murerarbejdsmand. Frem til august er han og ni kolleger på en totalrenovering af Lyngby Rådhus.

- Jeg blander mørtel, sørger for materialer til murerne og rydder op, oplyser Sebastian Grevy.

- Jeg er rigtig glad for arbejdet. Jeg føler mig godt tilpas. Det er hårdt til tider. Men jeg kan godt lide, at man bruger sin krop. Og sjakket har taget godt imod mig. Jimmy Jacobsen er en fin mester at starte hos. Der er plads til alle, tilføjer han.

Ja til uddannelse

Da Sebastian Grevy ved sin ansættelse reagerede positivt på ideen om at tage murerarbejdsmandsuddannelsen, var Jimmy Jacobsen hurtig på aftrækkeren og opfordrede ham til at melde sig til.

- Vi talte om at tage en uddannelse og få noget papir på, hvad man kan. Så fortalte jeg om muligheden for at uddanne sig til murerarbejdsmand. Det ville han helt vildt gerne, fortæller Jimmy Jacobsen. Uddannelsesaftalen blev skrevet under, og til februar tager Sebastian Grevy første spadestik til diplommet

I øjeblikket er Sebastian Grevy på en totalrenovering af Lyngby Rådhus.

for fuldført murerarbejdsmandsuddannelse.

Flere burde uddanne sig

Jimmy Jacobsen er glad i flere dimensioner.

- Jeg anerkender virkelig, at Sebastian har lyst til at videreuddanne sig. Det synes jeg mange andre også burde gøre – også murer-svende. Det er aldrig nogen skade til. At man gerne vil blive bedre til sit fag – det kan vi kun som virksomhed bakke op om, siger han.

Desuden er han glad for, at have fået Sebastian Grevy på holdet:

- Vi er glade for ham – og han for os. Han er en supercool fyr, der gerne vil fremad, videreudvikle sig og blive bedre. Han har meget lidt erfaring

- men han er gået på opgaven med krum hals, fortsætter Jimmy Jacobsen.

Halvandet år er overskueligt

Det bliver rart at få sig en uddannelse, synes Sebastian Grevy.

- Jeg har ikke rigtig noget i forvejen. Og så er man jo sikret arbejde. Der er vel altid brug for en murerarbejdsmand. Jeg kan måske også tjene lidt flere penge.

Det var en kammerat, som er murer, som prikkede til ham med et forslag om at tage uddannelsen til murerarbejdsmand.

- Han syntes, jeg skulle tage den. Egentlig ville jeg gerne være murer, men har jeg råd til fire år på lærlingeløn med hus og barn? Halvandet års uddannelse på almindelig løn kan jeg lige overskue, forklarer Sebastian Grevy.

God investering

Uddannelsen er bestemt også en god investering, tror Jimmy Jacobsen.

- En god murerarbejdsmand er lige så så meget værd som en murer, for han binder tingene sammen. Uddannelsen gør, at man får større viden og laver færre fejl.

At man bliver bedre til at tænke frem.. Der er jo mange små finesser, man stille og roligt kan forbedre. Derudover styrker det vores fag, at de folk, der arbejder med det, har en uddannelse og ikke bare er autodidakte, mener Jimmy Jacobsen.

Sebastian Grevy glæder sig til at komme i gang og få diplommet i hus på den anden side af jul.

- Jeg er spændt på det. Det bliver dejligt at kunne sige, at man har taget en uddannelse, siger han. Hvad der derefter kommer til at ske, har han ikke gjort sig de store tanker om.

- Det skal bare give noget mere i kassen, griner han.

Sebastian Grevy har meldt sig til på murerarbejdsmandsuddannelsen.

Bliv murerarbejdsmand

Bliv murerarbejdsmand med uddannelsesbevis:

Forøg sjakkets chancer for succes

Øg dine kompetencer, styrk sjakkets produktivitet og forbedr virksomhedens konkurrenceevne.

Hvad skal jeg uddanne mig for? Få bevis på dine færdigheder.

“Det handler om min jobposition. Det gælder om at sikre sig, hvis arbejdsgiverne på et tidspunkt kun vil tage dem, der har en uddannelse.”

Kent Haandbæk, på murerarbejdsmandsuddannelsen i 2020

Start når det passer dig og virksomheden

Hvor lang tid tager det at uddanne sig?

Der skrives kontrakt på halvandet år. Maksimalt 11 uger er på skole (der gives merit på allerede opnåede certifikater og kurser).

Hvad indeholder uddannelsen?

Under uddannelsen skal man have kurser i:

- Systemstilladskursus (stilladscertifikat)
- Teleskoplæsser (certifikat)
- Arbejdsplatforme – Montage
- Arbejdsplatforme – Flytning
- Vådumssikring
- Brandforanstaltning v/gnistproducerende værktøj
- Sikkerhed ved arbejde med kold asfalt og bitumen

Og meget mere...

Er du eller din virksomhed interesseret?

Kontakt uddannelseskonsulent i Byggeriets Uddannelser
Pia Skjøtt-Larsen: 35 87 87 44,
e-mail: psl@bygud.dk

Har du spørgsmål? Ring til:

Tommy Bendix: 27 77 35 56
(3F – Sjælland og Øerne)
Morten Petersen: 21 60 54 81
(3F – Jylland)

Læs mere om murerarbejdsmandsuddannelsen hos Byggeriets Uddannelser

Der er en pris på alting

Murersjak i Hillerød renoverer på akkord

Alt nyt arbejde skal udføres på akkord, står der i murerens overenskomst. Men hvad så med alt andet arbejde? Det skal man så sandelig også se at få sig en akkordaftale om, mener murerne Ole Jensen og Martin Olausson.

I øjeblikket går de på ni boligblokke i Hillerød, hvor de skifter overliggere og reparerer sålbænke, sætningsskader og forskallinger ved gavle. De arbejder for Hovedstadens Murerentreprise for anden gang. Før Hillerød var de på to store fugeopgaver på Frederiksberg.

Vi sjussede os frem

Når man arbejder for Hovedstadens Murerentreprise kan man følge firmaets lokalaftaler. Eller også kan man selv komme med et bud på, hvad man vil have for opgaven. Det har Ole Jensen og Martin Olausson gjort:

- Hovedstadens lokalaftaler er ikke skidegode. Så vi prøver at sjusse os frem til noget selv, siger Martin Olausson. De to murere har gået sammen i seks år. Det var først, da Ole Jensen mødte Martin Olausson, at han begyndte at gå fast på akkord. Nu ser han sig ikke tilbage.

Tillid er vigtigt

Tillid er altafgørende for en god akkordaftale, fortæller de. Det kan godt tage lidt tid at

Renovering på akkord er bare at tælle opgaverne op, finde en fair stykpris og lægge tallene sammen. Martin Olausson har stadig tid til en smøg og en kop kaffe. Ole Jensen t.h.

komme dertil med en byggeleder, at man ved, hvor man har hinanden. I Hillerød har de to murere fået en ny byggeleder, som de ikke helt har styr på endnu.

- Ja, og så handler det om at lave sine ting ordentligt og have styr på det. Måske holder man ikke to lange frokostpauser. Måske tager man heller ikke sin mobil op af lommen

50 gange om dagen, bemærker Martin Olausson.

Struktur er afgørende

Struktur er vigtigt. Under fugeopgaverne på Frederiksberg sprang én af svendene morgenkaffen over for at blande mørtel.

- Når man starter på en ny plads, så gælder det virkelig om at være på og holde snor i processen, bemærker Martin Olausson.

Tælle op og lægge sammen

Prisen på renovering finder de selv frem til.

- Det er kun få gange, vi har haft opmåler på, siger Ole Jensen.

Fremgangsmåden er den enkle, at de tæller op, hvor mange overliggere, de skal lægge op, hvor mange sålbænke, der er – og så fremdeles. De har så eksempelvis en stykpris pr. overligger. Når de har samlet alle stykpriserne, lægger de sammen. Der er ikke nogen grund til at holde sig tilbage:

- Alt kan prissættes, siger Martin Olausson.

Hvor høj en stykpris skal være, lærer man med erfaringen.

- Man skal brænde næsen, det er det, man lærer af, siger Martin Olausson.

Vejledende priser

Man kan dog også læne sig op af et hæfte med vejledende priser for renoveringsopgaver, som

Boligblokke i Hillerød.

Find de vejledende priser for renovering her

Martin Olausson studerer de vejledende priser på renoveringsarbejde fra Opmålerforeningen i Storkøbenhavn. Ole Jensen t.h.

Opmålerforeningen i Storkøbenhavn har lavet, som opmåler Jeppe Grønbæk viser de to murersvende.

- Effekten af de vejledende priser er, at mestrene hører de samme krav hele tiden. Det er ikke ublu priser, forklarer Jeppe Grønbæk. At høre de samme krav igen og igen er vanedannende.

- Der er også mestre, der bruger vores priser som grundlag for et tilbud til svendene, tilføjer Jeppe Grønbæk. De vejledende priser er lavet ud fra den indtjening, opmålerne hyppigt får meldinger om fra svendene. De er ikke en del af murerfagets priskurant, og man har derfor rent formelt ikke noget krav på dem.

Lav arbejdet ordentligt

Martin Olausson peger igen på tilliden som en afgørende forudsætning for en god akkordaftale. Man kan godt forlange en ordentlig betaling for sit arbejde. Men så skal man omvendt også vise, at man er opgaven voksen og levere høj kvalitet.

- Man skal helst ikke gøre sig for upopulær. Man skal helst finde ud af det, påpeger han. Man vil jo også gerne have noget at lave, når den forhåndenværende renovering er fuldført.

Som at lande på månen

Hvis akkord virkelig skal spille, skal firma og svende være enige om at benytte aftalte priser frem for

timeløn. Og er man murer hos en lille mester uden erfaring med akkord, så kan det sagtens ligge mere tungt med at lave en akkordaftale. Det ved Ole Jensen og Martin Olausson godt.

- Vi har lige været hos en lille mester. Det var som at lande på månen. Han havde ikke forstand på det, fortæller Martin Olausson.

- Han kørte med en lav timeløn, og opgaverne var for små. Der var lange udsigter til noget med noget kød på, siger Ole Jensen.

- Han havde helst set, at vi gik og lullede den af på timeløn, hyggede os og drak kaffe. Så var det lige meget, om opgaverne tog flere måneder, tilføjer han.

Større frihed

Drømmer man om akkord, så er det nemmest i større firmaer, som har erfaringen og kulturen.

Hvis man er til hygge og "vi skal have det godt", så er det måske hos en lille mester, man skal være.

- Men der er bare større frihed ved akkord. Der kommer ikke én og siger: Nå nu har I siddet længe nok til pause. Nej! Vi bestemmer selv, slår Martin Olausson fast. Lønnen er også bedre.

Martin Olausson og Ole Jensen får en snak med opmåler Jeppe Grønbæk.

Stolte murere og murerarbejdsmand under den store, selvavede bue. Fra venstre: murer Lars Sidelmann, murer Paul-Erik Mortensen, murer Jens Breum, murer Evald Bonde, Thomas Kristensen, murerarbejdsmand.

Arkitekter roser de klassiske murerdetaljer

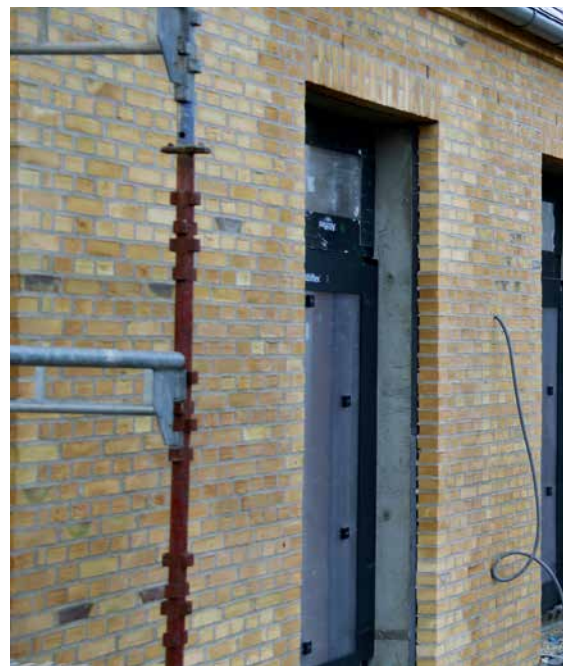
Smuk gammel arkitektur skal huse smukke gamle biler over for Frilandsmuseet i Lyngby

Begejstringen for biler - også de klassiske - kender naturligt nok næsten ingen grænser hos bilimportøren K.W. Bruun & Co. Derfor er det en stor drøm, virksomheden nu er ved at realisere på Kongevejen i Lyngby lige over for Frilandsmuseet. I smukke, gamle bygninger, som tidligere har huset et landbrugsmuseum skal der nu skabes rammer for smukke og elegante veteranbiler. Classic car

House, som det kommer til at hedde, skal efter en større renovering stå færdigt i 2023 og danne rammer for et bilmuseum, et bilhotel for 3-400 veteranbiler samt en bilforretning med klassiske biler på hylderne.

De er gode, de gamle

I K.W. Bruun & Co er de henrykte og forventningsfulde og ser frem til at kunne tage elegante faciliteter med

høj arkitektonisk kvalitet i brug. De forventninger skal et sjak murere fra Løgstør nu indfri. Det går over al forventning, selv om store buede indgangspartier og stik over alle vinduer har betydet, at de har skullet grave dybt i kompetencerne. Det er ikke hverdag at lave den slags. Men de får ros fra snart sagt alle kanter.

- Det er sindssygt flot, det, de laver. De er bare gode, de gamle, siger Kamilla Just-Due, der er projektleder og entreprenør for EK Entreprise A/S, der står for renoveringen.

- Jeg kan godt lide, at de går så meget op i deres håndværk. Det lyser ud af dem, tilføjer hun på vej ind på byggepladsen.

En stor bue

Ovre ved det, der bliver til Classic car House står murerne Lars Sidelmann og Evald Bonde. De er tydeligvis glade for at vise deres arbejde frem. Det kan de også roligt være. De viser én af de store buer frem, som de er blevet færdige med. Om det er nemmere eller sværere at lave sådan en bue, end almindelig skalmuring, trækker de på.

- Det giver sig selv. Mere kompliceret er det heller ikke, siger Lars Sidelmann.

- Men der er nok ikke ret mange nyudlærte murersvende, der uden videre kan lave sådan en bue, bemærker Evald Bonde.

De har haft nok at gøre. Med at skære og klippe sten. Det gælder

Stik over alle vinduer.

hele den bygning, buen står i, som er opmuret i krydsforbandt. I buen har de tilpasset mange mursten ved at skære dem i kiler, så fugerne kunne stå med nogenlunde samme bredde.

Man murer i blinde

Buen er muret på en træskabelon, som en tømrer har lavet til dem.

- Vi har så streget op på skabelonen og fundet ud af, hvor mange sten, der skal skæres, fortæller Lars Sidelmann.

- Man murer jo lidt i blinde, griner Evald Bonde. Man aner jo ikke, hvordan murværket tager sig ud på undersiden, hvor forskallingen skjuler det hele. Så det var med

Mange lækre detaljer i murværket har gjort det til en sand fornøjelse at arbejde på gården i Lyngby.

stor spænding, at de byggede buen færdig. Og da forskallingen så blev fjernet var buen i første omgang ikke et kønt syn.

- Buen var faktisk ikke ret flot, før den blev rengjort, lyder det fra Lars Sidelmann. Den er den blevet. Det er blevet bemærket af andre end murerne selv:

- De roser os sgu alle sammen, griner Lars Sidelmann. Arkitekter kommer og spørger til buen - hvordan laver man den - men også til andre detaljer som stikkene over vinduer og døre, til strømskifter på bygningernes hjørner og til cirkulære vinduer.

Og hvorfor er sådan et sjak murerer på i alt fire murer og en murerarbejdsmand så kommet hele vejen fra Løgstør for at lave sådan et stykke arbejde? Ja, mange af dem har bare tradition for at ligge ude. De kan lide det. Flere har været i adskillige lande for at arbejde. Det er en livsstil.

- Vi er udliggere, fordi vi godt kan lide det. Ellers så gør man det ikke, siger Lars Sidelmann.

Forskallingerne til de store buer.

Fra 3F Byggegruppens konferencsal.

Fakta om 3F's kongres

I 3F bestemmer medlemmerne. Alle store beslutninger i 3F bliver vedtaget af medlemmer på 3F's kongres. Der er kongres hvert tredje år. Under kongressen holder 3F Byggegruppen på lige fod med 3F's andre grupper sin egen konference. Her drøfter grupperne egne emner i relation til branchen.

De lange linjer i byggefagene:

Mere lovlighed og flere kompetencer

3F Byggegruppen vil i den kommende periode blandt meget andet bremse kriminelle og efteruddanne byggearbejdere

151 deltagere så på, da rumænske bygningsarbejdere på en video fortalte om, hvordan de bliver tvunget til at levere en stor del af deres i forvejen lave løn tilbage til arbejdsgiveren. Det foregik i Danmark. Og rumænerne er ikke enlige svaler. Derfor optog det ikke underligt en stor del af formand Claus von Ellings beretning ved Byggegruppens konference under 3F's kongres.

- Vi har i mange år brugt mange kræfter på arbejdskriminalitet og på at organisere udenlandsk arbejdskraft. Vi regner med at runde 600 sager i år. Vi har haft rigeligt at se til, når det kommer til store offentlige byggerier, sagde Claus von Elling blandt andet.

Arbejdskriminalitet

Det nye ord arbejdskriminalitet bliver efterhånden flittigt anvendt. Det er udtryk for, at der er sket en grov forråelse af det danske arbejdsmarked med direkte kriminelle aktiviteter, som fx grov chikane, vold og dokumentfalsk.

Hver dag arbejder Byggegruppens nu fem konsulenter sammen med afdelingerne stenhårdt for at dæmme op for de lyssky metoder, der bliver taget i anvendelse. Den massive indsats har betydet, at flere afdelinger end tidligere rejser sager om udenlandsk arbejdskraft.

Men Byggegruppens indsats dækker med områder som arbejdsmiljø, grøn omstilling, uddannelse, efteruddannelse og selvfølgelig overenskomster langt mere end udlændinge. Claus von Elling efterspurgte i sin beretning eksempelvis flere kolleger:

- Vi kommer til at mangle faglærte big time – det er de faglærte, der skal gøre den grønne omstilling til virkelighed – hvor finder vi hænder henne, spurgte han. Noget af svaret kan ligge i at få flere kvinder til at tage murskeen i hånden. Eller flere udlændinge.

Grønt byggeri kræver efteruddannelse

Men der er også behov for, at de nuværende bygningsarbejdere tager

handsken op fra de udfordringer, den grønne omstilling giver. Flere grønne byggerier giver et stort behov for at efteruddanne bygningsarbejderne, påpegede Claus von Elling.

- Vores folk skal lære at bygge mere bæredygtigt: Bygge med nye materialer, lave klimareno-
vering eller øge genanvendelsen, sagde han.

Murer Thomas Bernhardt
foran indgangen til 3F's
kongres i Aalborg.

MURERE TIL KONGRES

Tommy Lundorff, 3F Randers

Med til at mindske uligheden

- Det er første gang, jeg er på 3F's kongres, fortæller murersvend Tommy Lundorff, der er med for 3F i Randers. Han er en helt almindelig murer, som i øjeblikket ernærer sig ved tagarbejde på en fredet ejendom i Østjylland.

En af de beslutninger på kongressen, som Tommy Lundorff er mest stolt af at have været med til at

stemme igennem, er at ændre lønstigninger til kroner og ører i stedet for procenter.

- Det har jeg det rigtigt godt med. Det mindsker uligheden mellem top og bund.

Nu skal Tommy Lundorff hjem og fortælle sin lærling om, hvordan det er at være med til at forme reglerne på arbejdsmarkedet.

- Jeg har lige fået ham organiseret og prøver at få ham til at være lærlingerepræsentant, fortæller Tommy Lundorff.

Thomas Bernhardt, murer, 3F Vejle

Vejen til indflydelse er kort

De synlige unge er noget af det, der er sprunget mest i øjnene på 3F's kongres hos Thomas Bernhardt.

- De unge har været fremme og sige deres mening. Det er vigtigt, for de er jo næste led i fødekæden. Der er blevet sagt meget om det lærlingeoprør, der er i gang: At der skal gøres noget ved det, fortæller Thomas Bernhardt.

Han er en rutineret mødedeltager. Er ofte med på murerens landsmøde. Har været til utallige generalforsamlinger i murer- og byggegruppe i Vejle. Sidder i både byggegruppens og afdelingens bestyrelse i Vejle og er kasserer i afdelingens tværfaglige byggeklub. Sidder med i et uddannelsesudvalg på Learnmark i Horsens.

Forud for kongressen har afdelingen holdt møder og set på kongresmaterialet.

- Vi blev klædt godt på til at tage nogle beslutninger, siger Thomas Bernhardt. Hver enkelt deltager bestemmer selv, hvad de vil stemme.

Han blev valgt til at tage med på kongres, fordi han er aktiv i afdelingen.

- Vi har to mandater i byggegruppen og talte om, hvem der kunne tænke sig at tage af sted. Man skal

være klar til det, det er jo ikke bare lige en enkelt dag, fortæller Thomas Bernhardt.

Til sit sjak vil han oplyse, at vejen til indflydelse i 3F ikke er særligt lang.

- Selvfølgelig kommer du ikke fra et stillads, uden at have gjort en indsats i afdelingen. Men så kan man jo gå ind i landsklubberne og komme med ad den vej. Eller ved at blive indstillet via regionen. Hvis man er en, der yder noget, kan man sagtens komme i betragtning, understreger Thomas Bernhardt.

I øjeblikket er han som murer ansat i Snoghøj Murerforretning og skalmurer rækkehuse i Give.

En sjælden perle af udsøgt håndværk

Studietur til Nidarosdomen i Trondheim for
Stenhuggere, Stukkatorer og Stenindustriarbejdere

Af Jacob Scavenius, forhandlingssekretær, 3F

I Danmark har vi Grundtvigskirken, i Norge, nærmere bestemt Trondheim, har de Nidaros Domkirke: En sjælden perle, der viser det ypperste indenfor håndværk og stenhuggerarbejde.

Hertil drog en delegation af 30 dedikerede 3F'ere, stenhuggere, stukkatorer, lærlinge og stenindustriarbejdere for at se den nyrestaurerede Nidarosdomen og for at besøge "Bygghyttan", de tilknyttede værksteder, der er på UNESCO's liste for bevaringsværdigt håndværk.

Gennemgribende genopbygning

Nidarosdommen er fra 1100-tallet og blev bygget på Olaf den heliges grav, en vikingekonge, der tog kristendommen til Norge, og er i dag starten på en af Europas pilgrimsruter. Men med tiden er domkirken gået i forfald, og mange af stenene

(Klebersten, en blød og formbar sten) blev brugt rundt på Trondheims byggepladser. I 1800-tallet får middelalderen dog en renæssance i Europa, og mange katedraler og kirker i den tid bliver restaureret, og det sker også for Nidarosdomen. Midt i 1800-tallet igangsættes en gennemgribende genopbygning, og særligt arkitekt Christian Christie i perioden 1872-1906 sætter stort præg på arkitekturen og byggeriet. Løbende gennem årene er restaureringsarbejdet pågået og i 2019 står endeligt Kongeindgangen færdig, og den skulle vi selvfølgelig ud og se nærmere på.

Nye håndværksuddannelser

Men rigtig spændende var det at besøge Bygghyttans værksteder, der både er forskning og bevarelse af de gamle håndværks traditioner.

Nidaros Domkirke byder på mange håndværksmæssige lækkerier.

Her arbejder cirka 18 håndværkere, murere, tømrere, glarmestre, smede, stukkatorer og – i det største værksted – stenhuggere. Norge har ikke tidligere haft en stenhugger- og stukkatoruddannelse, men sammen med Nidarosdommens værksteder er staten og universitetet gået ind for at understøtte lærlingeuddannelserne.

Fantastisk tur

I Danmark er begge fag langt større, men det var utroligt spændende at se, hvordan værkstederne arbejdede med de gamle håndværksfag og se resultatet ude på Nidarosdomen. Der blev også tid til en faglig debat om OK23, og der blev valgt skuemestrer for en treårig periode til de kommende svendepøver. Alt i alt en fantastisk tur.

**"Bygghyttan" er værksteder,
som er på UNESCO's liste
for bevaringsværdigt håndværk.**